

Zoekwijzer genealogisch onderzoek

Familiegeschiedenis of genealogie is een fascinerende hobby. Het Rijksarchief biedt de voornaamste bronnen hiervoor – parochieregisters en registers van de burgerlijke stand – online aan. Maak hier kennis met de basisbronnen én beginselen van de genealogie!

- Basisbronnen
- Raadpleging online
  - Parochieregisters
  - Registers van de burgerlijke stand
- Sluipwegen: nadere toegangen online
- Van stamboom naar familiegeschiedenis
- Nuttige links
- Contact

Basisbronnen

Bij het opstellen van een genealogie begin je met de eigen persoonsgegevens om nadien op te klimmen naar de ouders, de grootouders, de overgrootouders, de betovergrootouders, enz. Omwille van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zijn de gegevens van de burgerlijke stand die geen honderd jaar oud zijn tot nader order niet openbaar. De eerste honderd jaar moet je bijgevolg zelf overbruggen aan de hand van familiepapieren, trouwboekjes, doodsbrieven, bidprentjes, grafschriften, mondelinge familieoverlevering, ... Van zodra je aanknopingspunten hebt die ouder zijn dan 100 jaar kan je in de registers van de burgerlijke stand zoeken. Die worden bijgehouden door de ambtenaar van de burgerlijke stand en bevatten in chronologische orde de akten van geboorte, huwelijk en overlijden. Meestal zijn die in aparte reeksen samengebracht. Soms werden de akten door elkaar geregistreerd. De registers worden in tweevoud opgemaakt. Eén exemplaar blijft in de gemeente. Het andere gaat naar de griffie van de rechtbank van eerste aanleg en wordt na 100 jaar naar het Rijksarchief overgebracht. Voor steden beginnen de registers van de burgerlijke stand omstreeks 1797, voor de meeste plattelandsgemeenten pas vanaf 1802.

Op de akten van de burgerlijke stand worden jaarlijks alfabetische indexen gemaakt, die vervolgens in de griffie van de rechtbank worden verwerkt tot de zogenaamde tienjaarlijkse tafels (1851-1860, 1861-1870, enz.). Soms zijn die niet strikt alfabetisch, maar worden de namen enkel op de eerste letter van de familienaam en chronologisch gerangschikt. Voor een grote stad kan één letter al vlug vele tientallen bladzijden beslaan. Toch zijn deze tienjaarlijkse tafels een handig hulpinstrument.

De stukken die de ambtenaar van de burgerlijke stand voor het voltrekken van een huwelijk ontvangt, om te kunnen beoordelen of aan alle vereisten is voldaan, vormen de huwelijksbijlagen. Die dragen hetzelfde volgnummer als de huwelijksakte. Hierin vind je uittreksels van de geboorteakten van bruid en bruidegom, van overlijdensakten van hun ouders of van een vroegere echtgenoot/echtgenote, getuigschriften over de militaire dienst, akten van toestemming voor het huwelijk of attesten van afgeleverde huwelijkscontracten. Voor de meeste gemeenten zijn deze bijlagen op microfilm beschikbaar vanaf 1815; voor de steden beginnen ze reeds in de Franse Tijd. Vooral voor de 19de eeuw kunnen deze huwelijksbijlagen (in één exemplaar bewaard, met name bij de rechtbank) van belang zijn.

De serie huwelijksafkondigingen (of publicaties) kan nuttig zijn om de plaats van het huwelijk op te sporen wanneer die niet samenvalt met de woonplaats van één van de partners.

Eenmaal de kaap van 1796 voorbij, moet je overstappen op de parochieregisters (doop-, trouw- en begraafboeken). Vanaf de 16de eeuw werden de parochiegeestelijken verplicht om dopen, huwelijken en begrafenissen te registreren. De meeste van deze registers vangen pas aan tussen 1610 en 1630. Vele zijn verloren gegaan. Hou er rekening mee dat vaak de datum van het doopsel of de begrafenis en niet de datum van geboorte of overlijden vermeld worden.

Op de parochieregisters zijn in de tweede helft van de 19de eeuw per gemeente alfabetische toegangen gemaakt. Deze klappers zijn gerangschikt op familienaam. Zij verwijzen meestal naar een datum en een bladzijde of een volgnummer in het oorspronkelijke register. Sommige geven meer gegevens, zoals de naam van de vader en de moeder in de doopakte. Minder positief is dat er nogal veel niet-geïdentificeerde namen in voorkomen. De kwaliteit van deze 19de-eeuwse klappers kan nogal verschillen. De laatste jaren werden door vele vrijwilligers nieuwe, meer gedetailleerde toegangen opgesteld, waarin voor de dopen bijvoorbeeld ook de kinderen per gezin zijn gerangschikt.

Omdat alle indexen op parochieregisters en burgerlijke stand per gemeente werden opgemaakt, dien je te weten in welke parochie of gemeente de akte werd geregistreerd. Als je een naam niet dadelijk kan terugvinden, moet je er rekening mee houden dat de schrijfwijze van de familienamen vóór de invoering van de burgerlijke stand niet vastlag en de naam vaak zuiver fonetisch geschreven werd. Dat de familienaam in de doopakten van acht kinderen uit eenzelfde gezin soms op zes verschillende manieren geschreven wordt, is geen uitzondering. In de klapper of tienjaarlijkse tafel van de betrokken parochie of gemeente zoek je de datum en/of het volgnummer op van de akte en vervolgens zoek je in het aangegeven register de akte op. Met de hierin gevonden namen en data ga je weer terug naar de klappers en tienjaarlijkse tafels en zo verder tot je bij de oudste (bekende) voorouders bent aanbeland.

Raadpleging online

Parochieregisters

Alle vroegmoderne parochieregisters in het bezit van het Rijksarchief en zo goed als alle registers die elders bewaard worden, zijn gescand en online raadpleegbaar. In totaal zijn er voor het grondgebied van het actuele België bijna 30.000 registers uit de vroegmoderne tijd bewaard. Informatie over lacunes is belangrijk en wordt zoveel mogelijk aangegeven om onnodig zoeken te vermijden. Hierbij moet rekening gehouden worden met het volgende:

- Oorlogen, branden en natuurrampen veroorzaakten veel verliezen. Vooral de Franse Revolutie en de twee wereldoorlogen veroorzaakten grote schade. In vele gevallen is niet meer geweten hoe of waar registers verloren gingen.
- Soms verloor een kapel pas in de loop van de 17de of 18de eeuw volledige of gedeeltelijke parochierechten. Dat verklaart waarom er pas op een latere datum registers voorkomen. Hier gaat het niet om een lacune, te wijten aan verlies, maar om een laattijdige oprichting van een parochie. Het kan zinvol zijn om dan in de registers van de moederparochie (waaruit de nieuwe parochie werd afgesplitst) te zoeken.
- Vooral in de periode 1570-1650 was er in vele plattelandsparochies geen bedienaar. Vaak was het dan de pastoor van een naburige parochie die dopen, huwelijken en overlijdens registreerde.

In dubbelparochies, die vaak door één pastoor bediend werden, kon dit ook later nog voorkomen.

- In vele steden bestonden er meerdere parochies met elke een eigen registratie. Ook begijnhoven en sommige kloosters hadden soms eigen begraafregisters. Ook het leger had eigen geestelijken (aalmoezeniers) in dienst, die kinderen van soldaten doopten, huwelijken inzegden en overledenen begroeven. Ook deze afzonderlijke registratie mag niet over het hoofd worden gezien.
- Ten gevolge van een edict van Maria Theresia uit 1778 werden er in vele parochies op het einde van de 18de eeuw kopieën vervaardigd bestemd voor de wereldlijke overheid (Theresiaanse dubbels). Deze dubbels vormen een overgang naar de burgerlijke stand van 1797.

Registers van de burgerlijke stand

De exemplaren van de gemeente ouder dan 100 jaar kunnen in de gemeentehuizen geraadpleegd worden. Een aantal gemeenten biedt online scans aan van hun registers van de burgerlijke stand. Het Rijksarchief laat de dubbels uit de archieven van de rechtbank van Eerste aanleg scannen. Het gaat om een werk van lange adem, waarbij uiteraard voorrang gegeven wordt aan de registers die al openbaar zijn. Een aantal van deze registers dient voorlopig nog op microfilm geraadpleegd te worden in de leeszaal van het Rijksarchief.

Ook hier stelt zich het probleem van de lacunes. Voor een aantal gemeenten werd zowel het exemplaar van de gemeente als de reservekopie vernietigd (meestal tijdens WO I of WO II). Ook wijzigingen van gemeentegrenzen kunnen problemen veroorzaken. Wanneer je een naam in een bepaalde gemeente niet terugvindt, hou er dan ook rekening mee dat vanaf 1796 nogal wat gemeenten werden samengevoegd of gesplitst en dat gemeentegrenzen werden gewijzigd.

De stukken die de ambtenaar van de burgerlijke stand voor het voltrekken van een huwelijk ontvangt, om te kunnen beoordelen of aan alle vereisten is voldaan, vormen de huwelijksbijlagen. Die dragen hetzelfde volgnummer als de huwelijksakte. Hierin vind je uittreksels van de geboorteakten van bruid en bruidegom, overlijdensakten van hun ouders of van een vroegere echtgenoot/echtgenote, getuigschriften over de militaire dienst, akten van toestemming voor het huwelijk, enz. Huwelijksbijlagen werden niet gescand. Voor de 19de eeuw zijn heel wat huwelijksbijlagen op microfilm raadpleegbaar in onze leeszaal.

Sluipwegen: nadere toegangen online

De 19de-eeuwse indices op de parochieregisters en de tienjaarlijkse tafels van de Burgerlijke Stand worden ook online ter beschikking gesteld. Je vindt ze onder de parochie waarop ze betrekking hebben. De kwaliteit ervan kan erg verschillen. Belangrijk om weten is dat indices vaak uitgaan van 19de-eeuwse gemeenten. Ze kunnen bijgevolg verschillende parochies uit het ancien régime betreffen.

Vrijwilligers hebben de voorbije jaren heel wat parochieregisters en andere bronnen ontsloten in databanken, met op kop de zoekrobot '[Zoeken naar personen](#)'. Dit levert vaak 'gesneden brood' op, maar het blijft wenselijk om de akten zelf te controleren.

Tenslotte bestaan er nog heel wat andere indices en gezinsreconstructies die omwille van auteursrecht niet op de website van het Rijksarchief kunnen worden aangeboden. Je kan ze soms online vinden. In onze leeszaal vind je vaak een papieren exemplaar van deze toegangen.

Van stamboom naar familiegeschiedenis

Het opstellen van een stamboom vormt slechts het begin van het genealogisch onderzoek. De namen en data die werden gevonden, vormen het raamwerk dat met behulp van andere bronnen verfijnd kan worden. Van vele individuele personen die in je kwartierstaat voorkomen, is het mogelijk om een kleine biografie samen te stellen.

Voor de 19de eeuw moet vooral gewezen worden op de bevolkingsregisters. Per gemeente werden vanaf 1846 — in grotere gemeenten zelfs vanaf de Franse Tijd — ongeveer om de tien jaar volkstellingen gehouden. De resultaten werden ingeschreven in een bevolkingsregister dat gedurende de tien daarop volgende jaren werd bijgewerkt. Per wijk en straat werden alle gezinsleden en het inwonend personeel genoteerd met naam, geboorteplaats en -datum, burgerlijke staat, beroep, enz. Bij een bevolkingsregister hoort een namenregister zodat je de personen gemakkelijk kan terugvinden. Hoewel niet alle bevolkingsregisters met evenveel zorg werden bijgehouden, vormen ze toch een unieke bron (opgelet: pas openbaar na 120 jaar). Verder zijn voor de negentiende- en 20ste-eeuwse familiegeschiedenis nog interessant: militielijsten, erfenisaangiften, belastingkohieren, notariële akten, enz.

Voor het ancien régime ligt de drempel wat hoger, maar ook voor deze periode zijn er interessante aanvullende bronnen. Daarbij moeten zeker vermeld worden: protocollen van schepenen en van notarissen, waarin overeenkomsten tussen personen worden vastgelegd; verpachtingen en verhuringen; verkopen, leningen en borgstellingen; huwelijkscontracten, enz. Tot de interessantste secundaire genealogische bronnen voor de 17de en 18de eeuw horen de inventarissen na overlijden (de staten van goed) en de wezenrekeningen, de volkstellingen, de belastingkohieren, de leen- en cijnsregisters, rekeningen van kerken, armentafels en dorpen, procesdossiers, enz.

De meeste van deze bronnen dien je in de leesalen van het Rijksarchief te raadplegen. Een toenemend aantal van deze documenten wordt ook online ter beschikking gesteld. Zie ...[url HUB nieuwe tijd]

Nuttige links

- [Zoekrobot 'Zoeken naar personen'](#)
- familiekunde-vlaanderen.be
- familiegeschiedenis.be
- hhistoriesvzw.be
- geniwal.be

Contact

Heb je informatie over parochieregisters die nog niet gedigitaliseerd zijn? Heb je tijdens je opzoekingen fouten opgemerkt bij de verwerking van akten? ....?

Contacteer ons via digita@arch.be.